

VAIMUTEORIA: FILOSOOFILISED JA PSÜHHOLOOGILISED ASPEKTID

Probleemseminar sügissemestril 2005/06 õ.a.

BRUNO MÖLDER, filosoofia osakonna erakorraline teadur

Ainekood: FLFI.03.065

Maht: 2 AP

Kursust võib sooritada ka järgmiste ainete raames:

FLFI.00.025 Autori- või probleemseminar II

FLFI.02.048 Kaasaegset filosoofiat A

Kursus toimub sügissemestril alates 2. õppenädalast, reeglina üle nädala.

- esmaspäeviti 16.15 - 18.00
- teisipäeviti 12.15 - 14.00

Toimumiskoht: Lossi 3 – 223

LÜHITUTVUSTUS

On igapäevane tõsiasi, et me mõistame teiste inimeste kavatsusi ning omistame neile uskumusi ja soove. Kuid mis on selle aluseks? Kas me rakendame teiste tõlgendamiseks implitsiitset vaimuteooriat või on sellele teisigi seletusi? Kuidas arenevad selleks vajalikud mõisted ning oskused?

Viimasel paarikümnel aastal on neid küsimusi uuritud filosoofia kõrval plahvatuslikult ka arengupsühholoogias, etoloogias, psühhopatoloogias, sotsiaalpsühholoogias. Kursuse eesmärgiks ongi pakkuda ülevaadet vaimuteooria (*theory of mind*) inter-distsiplinaarsetest uuringutest. Vaimuteooria küsimustele lähenetakse filosoofiliselt läbi psühholoogiliste tekstide analüüsi, täiendades niiviisi filosoofide sageli kasinat faktiliste teadmiste pagasit. Iseäranis vaadeldakse psühholoogiliste uurimuste filosoofilisi konsekvantse. Käsitletavate teemade seas on rahvapsühholoogia loomus, simulatsiooniteooria, vaimuteooria primaatidel ja autistidel. Erilist tähelepanu pööratakse arengupsühholoogilistele uurimustele.

Interdistsiplinaarsele kursusele on oodatud filosoofia ja psühholoogia eriala magistrandid, doktorandid ja vanemate kursuste üliõpilased ning kõik teised, keda huvitab vaimufilosoofia, tegevuseteooria, lapse areng või autism. Otseseid eeldusaineid ei ole, kuid kasuks tuleb tutvus kursustega “Keele- ja vaimufilosoofia alused” või “Vaimufilosoofia peateemad”. Osalejate piirarvu pole. Kursus lõpeb kirjaliku eksamiga.

KURSUSE SOORITAMISE NÕUDED

Kursuse auditoorne maht koosneb 12-st seminarist ning 4-st loengust. Üldjuhul tuleb eksamile pääsemiseks osaleda vähemalt 9-l seminaril ning esineda kas ühe seminariettekandega või esitada kirjalikult kokkuvõtte ühest seminaritekstist hiljemalt 6.detsembriks.

Kui on osaletud vähem kui 9-l seminaril, tuleb eksamile pääsemiseks hiljemalt 6. detsembri kohtumisel esitada kirjalik kokkuvõtte nii mitmest seminari teemaks olnud tekstist, kui palju jääb puudu 9-st seminarist. Näiteks kui on osaletud 7-l seminaril, siis tuleb esitada kaks kirjalikku kokkuvõtet jne. Pange tähele, et kui mõneks seminariks on lugeda kaks teksti, siis sellest seminarist kokkuvõtte tegemiseks tuleb teha ülevaade mõlemast tekstist.

Kokkuvõtetekstid peavad olema valitud nende tekstide seast, mida arutati seminarides, millest üliõpilane puudus. Kokkuvõtete koostamine ei vabasta mõistagi suulise või kirjaliku ettekande nõudest. Kirjalike kokkuvõtete esitamise mööndus on rakendatav vaid juhul, kui üliõpilane on osalenud vähemalt 3-l seminaril, mis moodustab 25% seminaride koguhulgast. Muudel juhtudel pole eksamile pääs võimalik.

Eksamiajad

Põhiajad: T 13.12 kell 12.15 või E 19.12 kell 16.15, Lossi 3-223

Järeleksam: E 9.01 kell 14.15

KURSUSE KAVA

1	5.09	Sissejuhatav loeng – filosoofia, kognitiivteadus ja rahvapsühholoogia
2	6.09	Teooria teooria ja simulatsiooniteooria (loeng)
3	12.09	Simulatsiooniteooria (2 seminari): • Goldman, A., 1989. Interpretation psychologized. <i>Mind and Language</i> 4, 161-185
4	13.09	• Stich, S. & Nichols, S. 1992. Folk psychology: simulation or tacit theory? <i>Mind and Language</i>, 7, 35-71
5	26.09	Simulatsiooniteooria aprioorsus (seminar) • Heal, J. 1998. Co-cognition and off-line simulation: Two ways of understanding the simulation approach. <i>Mind and Language</i> 13, 477-498 • Nichols, S. & Stich, S. 1998. Rethinking co-cognition: A reply to Heal. <i>Mind and Language</i> 13, 499-512
6	27.09	Rahvapsühholoogia valdamine (seminar): • Maibom, H. 2003. The mindreader and the scientist. <i>Mind and Language</i> 18, 296-315
7	10.10	Vaimuteooria psühholoogias (loeng)
8	11.10	Arengupsühholoogilisi lähenemisi (seminar): • Astington, J. W., & Gopnik, A. 1991. Theoretical explanations of children's understanding of the mind, <i>British Journal of Developmental Psychology</i> 9, 7-31.
9	24.10	Teooria-teooria, simulatsioon ja modulaarsus (2 seminari): • Gopnik, A. & Wellman, H.M. 1992. Why the child's theory of mind really is a theory, <i>Mind and Language</i> 7, 145-71.
10	25.10	• Segal, G. 1996. The modularity of theory of mind. In P. Carruthers, and P. K. Smith (eds), <i>Theories of Theories of Mind</i>. Cambridge: Cambridge University Press, 141-157.
11	7.11	Enesekohane teadmine • Gopnik, A. & Meltzoff, A. 1994. Minds, bodies, and persons: Young children's understanding of the self and others as reflected in imitation and theory of mind research. In S. T. Parker, R. Mitchell, M. L. Boccia (eds), <i>Self-awareness in animals and humans</i>. Cambridge University Press, 166-186
12	8.11	Kavatsused: • Moses, L.J. 2001. Some thoughts on ascribing complex intentional concepts to young children. In B.F. Malle, L.J. Moses, & D.A. Baldwin (eds.), <i>Intentions and intentionality: Foundations of social cognition</i>. Cambridge, MA: MIT Press, 69-83 • Astington, J. W. 2001. The paradox of intention: Assessing children's metarepresentational understanding. Ibid, 85-103
13	21.11	Primaadid (2 seminari): • Premack, D. & Woodruff, G. 1978. Does the chimpanzee have a theory of mind? <i>Behavioral and Brain Sciences</i> 4, 515-526. • Dennett, D. 1978. Beliefs about beliefs. <i>Behavioral and Brain Sciences</i> 4, 568-570.
14	22.11	• Povinelli, D.J. & Giambrone, S. 1999. Inferring other minds: Failure of the argument by analogy. <i>Philosophical Topics</i> 27, 167-201
15	5.12	Autism (seminar): • Baron-Cohen, S. Leslie, A. & Frith, U. 1985. Does the autistic child have a "theory of mind"? <i>Cognition</i>, 21, 37-46 • Gordon, R. M. & Barker, J. 1994. Autism and the "theory of mind" debate. In <i>Philosophical Psychopathology</i>, G. Graham and L. Stephens, eds. MIT Press, 163-181.
16	6.12	Kokkuvõtvaid märkusi ja eksamikonsultatsioon